

Tilgængelighed af audiologopædisk specialundervisning til transkønnede borgere

Budgetforslag fra SF og Enhedslisten

Århus har til hensigt at være en by for alle. I vores LGBT+ handleplan, beskriver vi os selv som "Regnbuebyen".

Alligevel er vi, siden 2024, en af kun fire kommuner i landet, der ikke tilbyder audiologopædisk specialundervisning til transkønnede - en praksis, som har været under kritik af LGBT+Huset, en af de foreninger, som handleplanen blev udarbejdet i samarbejde med. Tilbuddet om stemmetræning blev endda udfaset efter, at vi havde vedtaget handleplanen.

På side 18 af Sundhedsstyrelsens *Vejledning om sundhedsfaglig hjælp ved kønsidentitetsforhold*, står der, at "den enkelte kan frit henvende sig til bopælskommunen mhp. en udredningssamtale til vurdering af tilbud om audiologopædisk specialundervisning til modificering af stemmen og talen."

For borgerne, samt de vejledende læger, er dette en blindgyde i Århus Kommune, da vi har en praksis om at afvise behandling i alle tilfælde. Dette sker ikke på baggrund af en sundhedsfaglig vurdering, men fordi, at man har vurderet, at det ikke er en kommunal opgave. En vurdering, som de fleste andre kommuner er uenige i og som umuliggør, at læger og borgere kan tage udgangspunkt i Sundhedsstyrelsens vejledning.

Audiologopædisk specialundervisning medvirker bl.a. til forebyggelse af følgende:

- Skade til stemmebåndet (Nevolo, 2025).
- Diskrimination i forbindelse med offentlig tale, hvor transkønnede desværre ofte udsættes for nedværdigende bemærkninger, trusler eller direkte vold, som direkte konsekvens af inkongruens mellem stemme og udseende (Nevolo, 2025).
- Lavt selvværd, der kan lede til angst og depression (Valente, de Medeiros, 2022).
- Dysfori, som resultat af egen oplevelse af inkongruens mellem køn og stemme, der kan lede til angst og depression (Valente, de Medeiros, 2022).

Der henvises til kilder på næste side, der dokumenterer de negative konsekvenser af inkongruens mellem stemme og køn samt udseende, samt en kilde, der påviser effikaciteten af audiologopædisk specialundervisning ift. ændring af stemmen (Swcharz, et al, 2023).

Fra 2020 til 2023 blev der bevilget mellem 11 og 42 behandlingsforløb per år, hvilket oversættes til en variabel udgift mellem 47.000 og 228.000 kroner om året.

Vi foreslår, derfor:

- at praksis for henvisning til audiologopædisk specialundervisning, ændres tilbage således at transkønnede borgere kan få bevilget undervisning og behandling, i henhold til Sundhedsstyrelsens *Vejledning om sundhedsfaglig hjælp ved kønsidentitetsforhold*.

Tiltaget har tidligere ligget i MSB, men vi foreslår i udgangspunkt at den flyttes til MSO. Tiltaget finansieres af det økonomiske råderum.

Læs mere her:

Valente, C.N.Jr., de Medeiros, A.M. (2022). *Voice And Gender Incongruence: Relationship Between Vocal Self-Perception And Mental Health Of Trans Women*

Nevolo, L. (2025). *The Relationship Between Vocal Dysphoria, Acoustic Voice Characteristics, Respiration, and Quality of Life in Trans Women: Underexplored Variables*

Schwarz, K., Cielo, C.A. Spritzer, P.M., Villas-Boas, A.P., Costa, A.B., Fontanari, A.M.V., Gomes, B.C., da Silva, D.C., Schneider, M.A., Lobato, M.I.R. (2023). *Speech therapy for transgender women: an updated systematic review and meta-analysis*

Af hensyn til arbejdsbyrde oplyses det, at den nødvendige information til bekræftelse af påstandene i forslaget kan findes i artiklernes konklusioner, med undtagelse af *The Relationship Between Vocal Dysphoria...*, hvor der henvises til side 3, 8, 9, 11 og 17.